

Andra strategiska energiöversynen - tema försörjningstrygghet

Näringsdepartementet

2008-12-19

Dokumentbeteckning

KOM(2008) 781 slutlig

Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén: Andra strategiska energiöversynen - En handlingsplan för energitrygghet och energisolidaritet

Sammanfattning

EU:s energipolitik vilar på tre pelare; konkurrenskraft, miljömässig hållbarhet samt försörjningstrygghet. Den första s.k. Strategiska energiöversynen resulterade bl.a. i EU:s 20-20-20-mål till 2020. Under 2007 och början av 2008 lade kommissionen fram förslag som täcker de två förstnämnda pelarna (inre marknads- resp klimatpaket). Den 13 november 2008 presenterade kommissionen den andra Strategiska energiöversynen som har energiförsörjning som tema.

Den andra Strategiska energiöversynen utgör ett policyorienterat paraplymeddelande för ett helt paket med initiativ. Kärnan i paraplydokumentet är en Handlingsplan för energiförsörjning och solidaritet. Komponenterna i denna handlingsplan diskuterades för första gången vid TTE-rådet den 8 december, och behandlingen kommer att fortsätta under det tjeckiska ordförandeskapet, med sikte på antagande av slutsatser på Europeiska rådets vårtoppmöte 2009.

Regeringen välkomnar allmänt inriktningen på den andra strategiska energiöversynen, som tar ett tydligt avstamp i de fastlagda målsättningarna från vårtoppmötet 2007. Regeringens delar kommissionens syn att EU:s försörjningstrygghet avhängigt en rad faktorer. Inte minst klimatarbetet påverkar försörjningstryggheten positivt genom att minska det externa beroendet.

1.1 Ärendets bakgrund

EU:s energipolitik vilar på tre pelare; konkurrenskraft, miljömässig hållbarhet samt försörjningstrygghet. Den första s.k. Strategiska energiöversynen (SER), som presenterades i januari 2007, lade grunden för den nuvarande inriktningen på EU:s energipolitik och resulterade i Europeiska rådets slutsatser 2007, där EU:s 20-20-20-mål till 2020 beslutades och en handlingsplan för åren 2007-2009 antogs.

Under 2007 och början av 2008 lade kommissionen fram förslag som svarar upp mot de förstnämnda pelarna i handlingsplanen (inreklamns- resp klimatpaket). En rad medlemsstater har drivit på för att energiförsörjning ska ges ett större fokus på EU-nivån. Den 13 november 2008 presenterade kommissionen den andra Strategiska energiöversynen som, i enlighet med vad Europeiska rådet beslutat, har energiförsörjning som tema.

1.2 Förslagets innehåll

Försörjningstrygghetpaketet

Den andra Strategiska energiöversynen (SER2) utgör ett paraplydokument för ett helt paket med initiativ (20-talet dokument). Kärnan i paraplydokumentet är en Europeisk handlingsplan för försörjningstrygghet och solidaritet i energisektorn (KOM (2008)781), som vilar på fem pelare, syftande till utveckling av:

- Infrastruktur
- Externa relationer
- Solidaritet
- Energieffektivisering
- Inhemska energikällor

Det andra huvudelementet är att kommissionen aviserar en vision för perioden 2020-2050. Avsikten är att en ny energihandlingsplan ska antas 2010 med sikte på åtgärder till 2030 och en vision för 2050. Kommissionen resonerar kring att mål ska kunna sättas för t.ex. koldioxidfri elproduktion 2050 och brutet oljeberoende i transportsektorn.

Inom ramen för de ovan nämnda fem pelarna lanseras ett antal initiativ redan i detta paket, i andra fall aviserar kommande initiativ. Paketet innehåller i nuläget fyra konkreta lagstiftningsinitiativ, varav tre inom energieffektiviseringsområdet:

- Omarbetning av direktiv om byggnaders energiprestanda

- Omarbetning av direktiv om energimärkning hushållsapparater till att gälla även energirelaterade produkter
- Direktiv om energimärkning av däck
- Reviderat oljelagringsdirektiv

Härutöver ingår en rad meddelanden. Vissa av dessa är framåtsyftande och hänvisar framförallt till kommande förslag och initiativ, såsom en grönbok om Transeuropeiska energinätverk, ett meddelande om hur målet om 20% energieffektivisering ska uppnås, och ett meddelande om havsbaserad vindkraft. Andra meddelanden utgör utvärderingar av befintliga direktiv, såsom kraftvärmedirektivet och gasförsörjningsdirektivet.

Handlingsplan för försörjningstrygghet och solidaritet i energisektorn

I paraplydokumentet skisserar kommissionen den handlingsplan, som vårtoppmötet 2009 väntas anta. I meddelandet begär kommissionen stöd från rådet och Europaparlamentet för de olika presenterade eller aviserade initiativ under de fem pelarna:

Infrastruktur

- den södra gaskorridoren
 - en diversifierat och adekvat LNG-tillförsel för Europa
 - en sammankopplingsplan för Östersjöregionen
 - en energiring för Medelhavet
 - tillräcklig sammankoppling av gas- och elförsörjningen i nord-sydlig riktning inom centrala och sydöstra Europa nord-sydliga
 - ett nätverk för havsbaserad vindkraft i Nordsjön
- På basis av analyser av dessa områden samt av konsultation kring den grönbok som ingår i SER2-paketet ska ett förslag till Försörjningstrygghets- och infrastrukturinstrument utarbetas. Förslaget väntas presenteras 2010.

Externa relationer

- Åtgärder för att EU bättre ska kunna tala med "en röst" i den externa energidialogen.
- Förstärkt energisamarbetet med Afrika genom det etablerade partnerskapet och öka fokus på främjande av förnybar energi.

Solidaritet

- Reviderat oljelagringsdirektiv samt senare förslag år 2010 till utveckling av gasförsörjningsdirektivet.

- Det paket av energieffektiviseringsförslag som ingick SER2-paketet samt kommande revidering av handlingsplan för energieffektivisering.

Inhemska energikällor

- Främjande av mer hållbar användning av fossila bränslen genom att uppdraga åt Berlin Fossil Forum att utveckla rekommendationer inom detta område.
- Kommande meddelande om hur man övervinner hinder för förnybar energi.
- Ett gemensamt initiativ mellan kommissionen och Europeiska Investeringsbanken att etablera ett initiativ för hållbar energifinansiering.
- Det reviderade förslaget till direktiv om ett gemenskapsramverk för kärnsäkerhet.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

De individuella förslagen som presenterats jämte detta övergripande strategiska dokument, alternativt aviseras i detta, kan få effekter på svensk lagstiftning. Dessa ev. effekter kan dock inte förutses i detta sammanhang.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

De individuella förslagen som presenterats jämte detta övergripande strategiska dokument, alternativt aviseras i detta, kan få ekonomiska konsekvenser. Dessa ev. ekonomiska konsekvenser kan dock inte förutses i detta sammanhang.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Givet regeringens ambitioner inför de internationella klimatförhandlingarna har regeringen befarat att diskussionen om försörjningstrygghet skulle kunna få som konsekvens att fokus i EU:s energipolitik alltför mycket förskjuts från bekämpning av klimatförändringarna som det primära målet till att mest handla om infrastrukturdragningar och gemenskapsfinansiering av dessa.

Regeringen vill inte begränsa diskussionen om försörjningstrygghet till att endast omfatta nya infrastrukturdragningar och kris-/solidaritetsmekanismer att ta till vid störningar i den externa energiförsörjningen. Detta är givetvis viktiga aspekter, men också roten till problemet med externt – fossilt - beroende måste diskuteras i sammanhanget. EU minskar sitt externa beroende genom utveckling av inhemska, förnybara, energikällor, energieffektivisering och utveckling av den inre marknaden. Sverige har på detta sätt minskat sitt oljeberoende med ca 50% sedan 1970.

Regeringen granskar ännu detaljerna i paketet, men kan ändå preliminärt välkomna inriktningen på den andra strategiska energiöversynen, som tar ett tydligt avstamp i de fastlagda målsättningarna från våroppmötet 2007. Regeringens delar kommissionens syn att EU:s försörjningstrygghet är avhängigt av en rad faktorer. Inte minst klimatarbetet påverkar försörjningstryggheten positivt genom att minska det externa beroendet, varför regeringen välkomnar att meddelandet lägger stor vikt vid energieffektivisering och diversifiering av energikällor. Regeringen avser att i det fortsatta arbetet fokusera på detta positiva samband.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Vid energiministrarnas första debatt vid TTE-rådet den 8 december kunde två läger i medlemskretsen urskiljas. Framförallt nya medlemsstater, fäster störst vikt vid åtgärder som infrastrukturutbyggnad, kris- och solidaritetsmekanismer samt ett samordnat och kraftfullt agerande i de externa energirelationerna. En snar revidering av riktlinjerna för transeuropeiska nätverk för att återspegla de nya prioriteringarna samt ökad budget för infrastruktur efterlyses av en vidare krets.

Det motsatta läget representerades av framförallt länder från EU15, som betonade kopplingarna mellan klimatåtgärder och försörjningstrygghet. Satsningar på förnybar energi och energieffektivisering framhölls av dessa som det främsta sättet att komma åt importberoende. Flertalet av dessa medlemsstater intog vidare en mer återhållsam inställning till synen på gemenskapsfinansiering av infrastrukturprojekt. Det framhölls att långsiktigt stabila spelregler på marknaden är den viktigaste faktorn för företagen som i allmänhet är de som fattar investeringsbesluten inom energisektorn. En väl fungerande inre marknads betydelse för sammankopplingen fördes fram av ett stort antal medlemsstater.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets inställning är i nuläget inte känd.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Den strategiska energiöversynen är ett policymeddelande. Kommande rådsslutsatser antas med enhällighet.

-

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Vid energirådsmötet den 8 december presenterades paketet för första gången och en policydebatt hölls om paraplydokumentet. Denna policydebatt är tänkt att tjäna som inspel till det tjeckiska ordförandeskapets arbete med att anta rådsslutsatser på TTE-rådet den 19 februari som i sin tur ska behandlas på Europeiska rådet i mars.

4.2 Fackuttryck/termer

LNG = Liquefied Natural Gas, flytande naturgas